

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

Jaarverslag 2006

23 maart 2007

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

INHOUD	1
I INLEIDING	2
II HET PROGRAMMA VAN HET CBS	3
1. Realisatie reguliere werkprogramma 2006	3
2. Overige projecten 2006	3
3. Begroting en Werkprogramma 2007	4
III DE BEDRIJFSVOERING VAN HET CBS	5
1. Bedrijfsvoering 2006	5
2. Jaarrekening CBS 2006	5
3. Specifieke aandachtspunten CCS 2006	5
4. Jaarverslag CBS 2006	7
5. Specifieke aandachtspunten CCS 2007	7
IV BESTUURLIJKE TAKEN	8
1. Inleiding	8
2. Toezicht op het verminderen van administratieve lasten	8
3. Toezicht op het vermijden van mededinging	10
4. Toezicht op toegang tot microdata	10
5. Bevorderen van de statistische informatievoorziening van rijkswege	11
V ORGANISATIE CCS EN PERSONALIA	13
1. Algemeen	13
2. Organisatie en informatievoorziening	13
3. Procedures	14
4. Personalialia	14

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

I INLEIDING

De Centrale Commissie voor de Statistiek is een zelfstandig bestuursorgaan. Zij stelt het statistisch meerjaren- en jaarprogramma van het CBS vast op voordracht van de directeur-generaal van de statistiek.

Daarnaast houdt de CCS toezicht op de bedrijfsvoering van het CBS. Dat komt tot uitdrukking in het feit dat de directeur-generaal van de statistiek de begroting en de jaarrekening van het CBS vaststelt "in overeenstemming met de CCS" en dat de CCS het jaarverslag van het CBS moet goedkeuren.

De taken van de CCS komen samen in de beoordeling van het werkprogramma en de begroting (samen het Jaarplan) en het jaarverslag en de jaarrekening. Hierin worden middelen en programma op elkaar afgestemd. Tussentijds kan worden bijgestuurd op basis van de regelmatige managementinformatie en de halfjaargegevens ten behoeve van de minister van EZ. Ten minste eens in de vijf jaar wordt een strategisch meerjarenprogramma opgesteld.

Daarnaast heeft de CCS nog een aantal bijzondere taken ten opzichte van het CBS zoals het toezicht op het beperken van de administratieve lasten, het vermijden van ongewenste mededinging en het beschikbaar stellen van microdata. Ten slotte dient de CCS de coördinatie van de statistiek van rijkswege te bevorderen.

In dit jaarverslag komt de uitvoering van alle taken van de CCS over 2006 aan de orde. Het verslag volgt de regels zoals die in de wet ten aanzien van het jaarverslag zijn opgenomen.

De CCS dankt de directeur-generaal van de statistiek en zijn medewerkers voor hun inzet in het afgelopen jaar en voor de manier waarop zij werd voorzien van informatie en ondersteuning.

mr. J.N. van Lunteren, voorzitter

drs. P. Spannenburg, secretaris

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

II HET PROGRAMMA VAN HET CBS

De CCS keurt het statistisch programma van het CBS goed op voorstel van de directeur-generaal van de statistiek. De inhoud dient te passen binnen de kaders van het lopende meerjarenprogramma (2004-2008) en de begroting.

1. Realisatie reguliere werkprogramma 2006

Het CBS realiseerde in 2006 vrijwel de gehele geplande output. Evenals in 2005 kon echter een klein deel van de ontwikkelprojecten in het kader van methodiekverbetering en programmavernieuwing niet volgens programma worden uitgevoerd. De levering van statistische uitkomsten op Statline, de elektronische databank van het CBS, en aan Eurostat zijn niettemin verbeterd. De voor nog niet gerealiseerde projecten ontvangen middelen worden overgeheveld naar 2007 (overloop omzet). In 2007 zal een grote inspanning moeten worden geleverd om de achterstanden in te lopen. Deze zijn voornamelijk een gevolg van het grote aantal vacatures dat door het jaar heen heeft bestaan (zie ook hoofdstuk III.3).

Op 22 juni is in het kader van de behandeling van de hoofdlijnen voor het jaarplan 2007 de voortgang van de speerpunten uit het meerjarenprogramma 2004-2008 besproken (zie ook hoofdstuk IV onder 3).

In 2006 ging het CBS weer met organisaties op diverse terreinen samenwerkingsprojecten aan. Voorbeelden zijn samenwerking met De Nederlandsche Bank op het terrein van kwartaal-sectorrekeningen, met de ministeries van BZK en Justitie bij één landelijke veiligheidsmonitor, met het RIVM en andere instituten op het terrein van de kosten van zorg en met de Kamers van Koophandel over juiste bedrijfsinformatie. Dit draagt bij aan een effectievere benutting van de bij de betrokkenen beschikbare informatie en levert meer relevante output op voor de gebruikers.

Het CBS scoort positief op vrijwel alle prestatie-indicatoren voor 2006 op het terrein van de statistische informatievoorziening. In het bijzonder de respons bij de benchmarkstatistieken, het toenemende gebruik van de databank Statline en de vermindering van de administratieve lastendruk (zie hoofdstuk 4.2) scoren goed. De klanttevredenheid bleef globaal hetzelfde met een stijging van eentiende procentpunt tot 7,2. Op het positieve totaalbeeld zijn twee uitzonderingen. In de loop van het jaar werd duidelijk dat de verschillen tussen de ramingen van de economische groei en de definitieve cijfers over drie kwartalen van 2003 groter waren dan in de prestatie-indicator als streefwaarde is opgenomen. Een al lopend programma om de kwaliteit van de ramingen te verbeteren speelt daarop in. De CCS kreeg in haar vergaderingen van maart en oktober informatie over de voorgenomen en gerealiseerde stappen. De streefwaarde voor het dekkingspercentage van de persberichten in de landelijke dagbladen werd niet gehaald. De negatieve afwijking was groter dan eerder. Binnen het CBS is een programma gestart om de oorzaken te achterhalen en verbeteringen door te voeren.

2. Overige projecten 2006

Naar aanleiding van discussies in de CCS over de toen bestaande prestatie-indicatoren is het CBS in 2005 een project gestart om vanaf het jaar 2007 de prestatie-indicatoren aan te passen. Ook de Commissie vond de bestaande set niet toereikend en volledig. In de maart- en junivergaderingen werden op voorstel van de directeur-generaal de nieuwe prestatie-indicatoren vastgesteld. De Commissie kon met enige aanpassingen met de voorstellen instemmen. In het jaarplan voor 2007 en de bijdrage aan de EZ begroting 2007 zijn de nieuwe indicatoren voor het eerst opgenomen.

In de oktobervergadering presenteerde de directeur-generaal de aanpak van de voorbereidingen voor een nieuwe CBS-strategie en een nieuw meerjarenprogramma 2009-2013. De voorstellen voor een nieuw MJP moeten voor december 2007 bij de minister worden neergelegd. Bij de voorbereidingen wordt een kleine delegatie uit de CCS nauwer betrokken. De Commissie zelf wordt tijdens haar reguliere

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

vergaderingen in 2007 op de hoogte gehouden en belangrijke keuzes worden haar voorgelegd. In haar vergadering van november 2007 zal de CCS het meerjarenprogramma definitief vaststellen.

In het kader van de nieuwe EU-praktijkcode voor statistische bureaus heeft ieder land zichzelf geëvalueerd aan de hand van een vragenlijst. Waar nodig is aangegeven welke acties zullen worden ondernomen ter verbetering. In april heeft een *peer review team* op het CBS onderzocht in hoeverre Nederland voldoet aan de principes van de Europese Praktijkcode. Daarbij werden zowel medewerkers als klanten geïnterviewd. De globale conclusie is dat het CBS op de meeste principes goed of zelfs een '*best practice*' scoort. Naar aanleiding van de uitkomsten is een actieplan voor verbetering van enige punten die verbetering behoeven, opgestart. De punten zijn de communicatie met berichtgevers, meer geïntegreerd kwaliteitsmanagement en verbetering Statline.

3. Begroting en werkprogramma 2007

In het Meerjarenprogramma (MJP) 2004-2008 staan de statistische voornemens voor die jaren. Het Werkprogramma 2007 is de vierde jaarschijf van dit MJP. De CCS neemt bij haar beoordeling van de voorstellen voor het jaarprogramma het MJP als uitgangspunt. De CCS baseert zich verder bij haar keuze op de onderbouwing door de directeur-generaal van de statistiek van de door hem gedane voorstellen. De directeur-generaal van de statistiek voert met zijn organisatie het programma uit.

Op 15 december 2006 stelde de CCS het werkprogramma en de begroting voor het CBS voor 2007 vast. Deze vormen samen het CBS Jaarplan 2007. De Commissie is ingenomen met de toenemende transparantie van het jaarplan en de verdere focus op de planning en de output. Het door de directeur-generaal gehanteerde uitgangspunt dat voor nieuwe voornemens goed onderbouwde plannen beschikbaar moeten zijn, draagt bij aan de robuustheid van het programma. In de plannen dient een goede businesscase te zijn opgenomen en een intern afgestemde capaciteitsclaim, voordat capaciteit wordt toegewezen. Daarmee wordt voorkomen dat in de loop van het programmajaar aanpassingen noodzakelijk blijken te zijn.

In 2007 zullen alle voorziene plaatsen bij de speerpunten van de eerste prioriteit volledig bezet kunnen worden. Aan alle overige speerpunten is dan ook capaciteit toegewezen. Het speerpunt Prestatie-indicatoren overheid is vervallen als afzonderlijk aandachtspunt. Door het programma van het CBS heen zal daar echter aandacht voor blijven bestaan.

Een voorwaarde bij dit alles is wel dat het CBS erin slaagt een aanzienlijk aantal vacatures te vervullen. Het inlopen van de achterstanden die zijn opgebouwd in 2005 en 2006 en de realisatie van de plannen voor 2007 zijn daarvan afhankelijk.

De begroting voor 2007 geeft een verwacht resultaat van bijna € 3 miljoen bij uitvoering van het programma. De begroting is opgesplitst naar structurele en incidentele activiteiten.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

III DE BEDRIJFSVOERING VAN HET CBS

De directeur-generaal dient op een doelmatige en doeltreffende wijze met de beschikbare middelen om te gaan, waardoor het CBS binnen het budget een optimale statistiekproductie kan realiseren. De beoordeling van de bedrijfsvoering van het CBS baseert de Commissie op de managementinformatie van het CBS. De Commissie stelt de begroting en de jaarrekening van het CBS mede vast.

1. Bedrijfsvoering

In 2005 en 2006 is door de directeur-generaal veel aandacht besteed aan de verbetering van de bedrijfsvoering. Reorganisaties van zowel de financiële als de personele staf zijn afgerond. Daarbij zijn op een aantal cruciale plaatsen interim medewerkers vervangen door medewerkers in vaste dienst. Dit maakt borging van de verbeteringen in de organisatie mogelijk. Na de verbeteringen in 2005 geeft de externe accountant in zijn managementletter 2006 wederom aan dat verbeteringen zijn geïmplementeerd. Niettemin resteren nog punten van aandacht. Deze zijn opgenomen in een vervolg onderhoudsplan financieel beheer dat onder andere gebaseerd is op de uitkomsten van de accountantscontroles en eigen bevindingen van het CBS.

Naar aanleiding van een controle van Eurostat in 2004 over de jaren tot en met 2003 heeft Eurostat in 2006 een claim van € 836 000 bij het CBS ingediend. De door het CBS ingediende eindafrekeningen van EU-projecten zouden in die periode niet in overeenstemming zijn geweest met de daaraan gestelde voorwaarden. Om herhaling van dergelijke claims te voorkomen heeft de projectadministratie beheersmaatregelen getroffen, zoals een projectset voor (nieuwe) projectleiders, frequent overleg tussen de projectadministratie, controllers en de projectleiders en controle op de declaratie van kosten binnen de declarabele periode. Posten die buiten de contractuele afspraken vallen worden niet gefactureerd en doorgesproken met de desbetreffende projectleider om herhaling te voorkomen. Deze verbeteringen vormden onderdeel van het Onderhoudsplan financieel beheer.

2. Jaarrekening CBS 2006

De Jaarrekening van het CBS over 2006 laat een positief resultaat zien van € 10,8 miljoen, inclusief € 2,4 miljoen aan rentebaten. De accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven.

Pas in het tweede halfjaar bleek dat, evenals in voorgaande jaren, de prognose van het resultaat naar boven moest worden bijgesteld. KPMG heeft op verzoek van het CBS een onderzoek ingesteld naar de oorzaken. De uitkomsten zijn in januari 2007 in een vergadering van het *Audit committee* gepresenteerd. Daar is ook de aanpak om in de toekomst sneller betere prognoses op te kunnen stellen, besproken.

De in de managementletter en het verslag van de accountant opgenomen aandachtspunten voor de bedrijfsvoering worden samen met de aandachtspunten die vanuit de organisatie zijn aangedragen, opgenomen in het Onderhoudsplan financieel beheer 2007.

De CCS heeft in haar vergadering van 23 maart 2007 ingestemd met de Jaarrekening van het CBS over 2006. Haar mededeling daarover is opgenomen in het Jaarverslag 2006 van het CBS.

3. Specifieke aandachtspunten CCS 2006

De CCS heeft in haar jaarverslag over 2005 specifieke aandachtspunten voor toezicht in 2006 benoemd. Het eerste punt daarvan betrof de risicobeheersing bij de imagobepalende statistieken van het CBS. Imagobepalende statistieken zijn die statistieken waarbij fouten of vertragingen direct gevolgen hebben voor de samenleving en afbreuk doen aan het imago van het CBS als betrouwbare informatieverzorger.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

De CCS is van mening dat juist bij die statistieken de risico's moeten worden onderkend en afgedekt. Vanaf het eerste kwartaal van 2006 is in de managementrapportage ten behoeve van de CCS een lijst opgenomen van imagobepalende statistieken met een negatieve risicoscore. De score is opgebouwd rond de aspecten tijdigheid, nauwkeurigheid en kwetsbaarheid. Aan de hand daarvan wordt een totaaloordeel over de risico's gegeven. Per statistiek worden daarbij de maatregelen genoemd die het CBS heeft getroffen om de risico's op te heffen. Daarnaast worden ook andere majeure projecten betrokken die belangrijk zijn voor de realisatie van het programma door het CBS. Tijdens de vergaderingen werd door de DG uitleg gegeven over de aanpak. De CCS constateert dat in de loop van het jaar de risico's helderder zijn geworden en dat het CBS daar toereikend op inspeelt.

Met de realisatie van de in het Meerjarenprogramma 2004-2008 opgenomen speerpunten wordt de vernieuwing van de statistiek in deze periode vorm gegeven. Nieuwe output wordt hiermee mogelijk. De CCS heeft zich in haar vergaderingen laten informeren over de voortgang van twee belangrijke speerpunten die het verst zijn gevorderd: vergrijzing en zorg. De CCS was hierover zeer tevreden. In de Hoofdpijnen voor het Jaarplan 2007 die in juni werden behandeld, werd aandacht aan de voortgang van alle speerpunten besteed. Met ingang van het jaarplan 2007 zullen alle resterende speerpunten daadwerkelijk capaciteit toegewezen krijgen. De belangrijkste speerpunten zullen dan volledig bezet kunnen worden, zoals voorzien in het Meerjarenprogramma. Wel zullen de resultaten van de inspanningen op het terrein van de personeelswerving bepalen of de volledige capaciteit ook feitelijk bezet kan worden.

In de voortgangsrapportages over het Onderhoudsplan Financieel Beheer wordt met ingang van 2006 op verzoek van de CCS ook aandacht besteed aan de implementatie en borging van de verschillende verbeterprojecten. Deze projecten vloeien voort uit de opmerkingen van de externe accountant in zijn jaarlijkse en tussentijdse rapportages en uit eigen bevindingen van de Staf Bedrijfsvoering. De voortgangsrapportages geven zo een beter beeld van de verbetering in de bedrijfsvoering. Samen met de managementletter van de externe accountant geven de rapportages een indruk van gestage vooruitgang in de kwaliteit van de bedrijfsvoering sinds het CBS een ZBO is.

Daarnaast is 2006 gekenmerkt door de uitvoering van het Masterplan dat gericht is op vernieuwing van de inrichting van het kernproces en de ICT-structuur die daarbij hoort. De realisatie hiervan is bepalend voor de transformatie van het CBS en de realisatie van de in het Meerjarenbeeld opgenomen doelstellingen. In de juni- en decembervergaderingen zijn uitgebreide presentaties gegeven over de voortgang van het project door de projectverantwoordelijke. Daarbij zijn de verwachte mijlpalen voor 2007 aan de orde gekomen en is de relatie met de efficiencytaakstellingen in het Meerjarenbeeld bevestigd. De procesvernieuwing via het Masterplan zal nog een aantal jaren doorlopen. Zowel in de reguliere managementrapportages als in specifieke presentaties tijdens vergaderingen van de CCS zal de voortgang aan de orde blijven komen.

De reorganisatie van de stafdirectie Personeel en Organisatie (CPO) is in 2006 afgerond. Nog niet alle (management)functies zijn bezet door vast personeel. De stafdirecties Personeel en Organisatie, Bedrijfsvoering en Facilitaire Zaken zijn onder één directeur gebracht. De salarisadministratie is overgeheveld naar de stafdirectie Bedrijfsvoering. CPO kan zich nu ontwikkelen tot een service- en beleidsgerichte eenheid.

De CCS is bezorgd over het aantal vacatures dat bij het CBS bestaat, waardoor de realisatie van het jaarplan in gevaar kan komen. In tegenstelling tot voorgaande jaren moet meer aandacht worden besteed aan werving dan aan afvloeiing. Begin 2006 startte het CBS weer een brede campagne voor de werving van HBO-ers en academici, waarvoor de CCS medio het jaar de inzet van extra financiële middelen heeft geaccordeerd. In de tweede helft van 2006 werd deze campagne geïntensiveerd. Ondanks een bemoedigende instroom kon een groot aantal vacatures nog niet worden bezet.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

4. Jaarverslag CBS 2006

De CCS keurde in haar vergadering van 23 maart 2007 het Jaarverslag van het CBS over 2006 goed.

5. Specifieke aandachtspunten CCS 2007

De CCS zal zich in 2007 in het bijzonder op de volgende onderwerpen richten.

- De procesvernieuwing via het Masterplan. De uitvoering van dit proces is in 2005 gestart en beslaat meer jaren. Het is gericht op de vernieuwing van het statistiekproces en daarmee van belang voor het CBS. Ook in 2006 was dit onderwerp een specifiek aandachtspunt van de CCS.
- Het HRM-beleid en werving en mobiliteit. Ook dit punt was in 2006 al specifiek aandachtspunt. De procesvernieuwing gaat gepaard met beperking van de omvang van de formatie en andere eisen aan de medewerkers. Opleidingen, mobiliteit en werving en selectie zijn belangrijke instrumenten om hier invulling aan te geven.
- Business Proces Continuity. De aandacht voor risicoanalyse en –management zullen ook in 2007 prominent aanwezig blijven. In dit kader stelt het CBS in 2007 een business process continuity plan op.
- Meerjarenprogramma en strategie. In 2007 wordt een strategie voor de komende jaren opgesteld en een meerjarenprogramma 2009-2013. Hierin worden de hoofdlijnen van de richting en de inhoud van het statistische beleid voor de komende jaren aangegeven. De CCS is nauw bij de totstandkoming betrokken. In november worden de plannen aan de minister van EZ aangeboden.
- Het beleid rond externe opdrachten. Het CBS verricht op verzoek opdrachten voor tweeden en derden. Voor tweeden betekent voor andere organisaties binnen de rijksoverheid. Derden zijn andere overheden, wetenschap en bedrijfsleven. Het aantal opdrachten neemt de laatste jaren toe.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

IV BESTUURLIJKE TAKEN

1. Inleiding

Volgens artikel 25 lid d tot en met f van de CBS-wet heeft de CCS drie specifieke toezichtstaken met betrekking tot het CBS. Zij betreffen:

- Toezicht op de vermindering van de administratieve lastendruk door het CBS voor burgers en bedrijven;
- Toezicht op de vermindering van mededinging door het CBS met private aanbieders van vergelijkbare diensten die vanuit het oogpunt van marktwerking ongewenst is;
- Toezicht op het verschaffen van toegang door het CBS tot statistische gegevens voor het doen van statistisch of wetenschappelijk onderzoek.

Daarnaast heeft de CCS een taak ten aanzien van de totale statistische informatie van rijkswege, namelijk het bevorderen van de relevantie, nauwkeurigheid en volledigheid daarvan (artikel 25 leden a en b).

De CCS dient over de uitvoering van deze (toezicht)taken te rapporteren in haar jaarverslag.

2. Toezicht op het verminderen van administratieve lasten

Na de vermindering van de administratieve lasten vanwege het CBS met ongeveer 60% vanaf 1994 tot en met 2002 is een rijksbrede taakstelling door het kabinet Balkenende II afgesproken. Deze taakstelling bedroeg 25% vermindering van de resterende administratieve lasten in de jaren 2002 tot 2007.

De lastendruk wordt gemeten als aantal invuluren maal gemiddelde loonkosten over een heel kalenderjaar. Pas als alle enquêtes over dat jaar verwerkt zijn kan de lastendruk bepaald worden. Nu is dus de lastendruk over 2006 gemeten.

In 2003 werd een feitelijke vermindering van 11% gerealiseerd t.o.v. 2002. Het cijfer over 2004 geeft een totale vermindering aan van 14,5%. Tot en met 2005 is de vermindering 29%. De voorlopige schatting voor de totale vermindering tot en met 2006 geeft een lichte teruggang ten opzichte van 2005 te zien. De verwachting is dat de kabinetsdoelstelling over 2006 ruimschoots wordt gehaald.

In 2006 levert het stoppen van de enquête Werkgelegenheid en lonen een grote bijdrage. Omdat deze reductie in het derde kwartaal inging, werkt deze pas ten volle door in 2007. Ongeveer 80 000 bedrijven hoeven deze enquête niet meer in te vullen omdat de gegevens worden verkregen van de Belastingdienst en het UWV in het kader van de wet WALVIS. Daarnaast is het overnemen van de statistiek Internationale handel in diensten van DNB een belangrijke component. Doordat het CBS daarvoor een andere werkwijze hanteert dan DNB en gebruik maakt van elders bestaande informatie daalt de enquêtedruk daarbij aanzienlijk.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

	Enquêtedruk in 2002 (x 1000)	Enquêtedruk per eind 2005 (x 1000)	Gerealiseerde reductie eind 2005 t.o.v. 2002	Verwachte reductie eind 2006 t.o.v. 2002
Statistiek				
Internationale handel in goederen	€ 11.400	€ 9.600	-16%	-3%
Internationale handel in diensten	€ 2.900	€ 400	-88%	-88%
PS en KS	€ 5.900	€ 4.800	-20%	-20%
Arbeidsmarkt	€ 2.200	€ 1.800	-18%	-55%
Overige	€ 4.000	€ 2.700	-25%	-34%
Totaal	€ 26.900	€ 19.100	-29%	-26%

De cijfers over de administratieve lasten tot en met 2005 zijn definitief

De tegengestelde trend in de reductie bij de statistiek Internationale handel in goederen (internationale handel tussen EU-landen) is het gevolg van de toename door de uitbreiding van de EU en de aantrekkende economie. Daardoor kwamen meer bedrijven boven de waarnemingsgrens van 400 000 euro en moesten meer transacties per bedrijf worden opgegeven.

Een belangrijke mogelijkheid tot lastenverlaging in de nabije toekomst blijft het verdere gebruik van bestaande registraties. Het CBS blijft daarop natuurlijk inzetten. Een belangrijk vooruitzicht daarbij is het gebruik van XBRL in het Nationale Taxonomie Project, een samenwerkingproject met de Belastingdienst en Kamers van Koophandel. XBRL (eXtensible Business Reporting Language) is een open standaardtaal voor het samenstellen en elektronisch uitwisselen van business rapportages en gegevens via het internet. Het gebruik van XBRL biedt veel voordelen, zoals kostenbesparing, kwaliteitsverhoging gegevens en eenvoudiger elektronisch uitwisselen van gegevens.

Toch zal de komende jaren op nationaal niveau de mogelijkheid tot verdere lastendrukverlaging beperkt zijn. Veel zal daarnaast afhangen van de realisatie van de voornemens op Europees niveau.

In 2006 was de lastendrukvermindering terugkerend gespreksonderwerp in besprekingen van de Tweede Kamer en zijn commissies en in het kabinet. In februari bezochten vertegenwoordigers van het CBS de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en presenteerde daar de organisatie en de activiteiten ten behoeve van de lastendrukverlaging. Naar aanleiding daarvan werden nadere vragen gesteld die schriftelijk werden beantwoord. Vanuit de Kamer werd gevraagd aan de Staatssecretaris van EZ om de lastendruk die het CBS genereert, vooral ten opzichte van het midden- en kleinbedrijf, te minimaliseren of zelfs geheel te voorkomen. Dit culmineerde in een motie bij de begrotingsbehandeling van de EZ, waarin wordt gevraagd: “..... met grote nadruk voor 1 maart 2007 met voorstellen te komen waardoor de verplichte statistieken voor het MKB vervallen....” De reactie op deze motie is binnen het CBS voorbereid in overleg met bij de lastenverlichting betrokken partijen en daarna afgestemd met het ministerie van EZ. Kern van de reactie is dat het vrijwillig maken van de enquêtes voor het MKB niet alleen de kwaliteit zeer negatief zal beïnvloeden, maar ook dat de lastendruk daardoor zelfs hoger zou worden. Dat komt doordat bij vrijwillige deelname veel bedrijven niet zullen responderen. Bovendien zal de selectiviteit in de respons onbekend zijn. Daardoor de steekproeven groter moeten worden en meer ingevulde enquêtes nodig zijn voor betrouwbare uitkomsten. Er wordt benadrukt dat het CBS veel inspanningen verricht om de lastendruk voor het MKB te verminderen, zoals meer gebruik van registraties en samenwerking met andere gegevensvragers, betere vragenlijsten en digitale waarneming en bevorderen dat verplichtingen die niet meer relevant zijn, worden geschrapt. Ook op EU niveau neemt het CBS initiatieven om de lastendruk te beperken.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

Het CBS levert een zeer geringe bijdrage aan de totale door de overheid veroorzaakte administratieve lasten (0,15%). Niettemin is de perceptie veelal dat de administratieve lasten door statistiekproductie aanzienlijk zijn. Dit accentueert het belang van een goede communicatie daarover naar de berichtgevers. In dit traject passen onder andere het terugleveren van informatie aan de respondenten, het beter herkenbaar maken van de CBS-enquêtes, het uitbreiden van de mogelijkheden per e-mail te reageren e.d.

Een apart traject wordt gevormd door de zogenaamde statistiekvakantie en de vermindering van stapeling. Zo is besloten om in de loop van 2007 de zogeheten 'statistiekvakantie' in te voeren voor de 677.000 MKB-bedrijven met minder dan 10 werknemers. Wanneer een ondernemer heeft meegewerkt aan een enquête wordt hierdoor de kans dat dezelfde ondernemer het jaar daarop wordt geselecteerd voor dezelfde enquête sterk teruggebracht.

Daarnaast pakt het CBS voor de doelgroep ook de stapeling van enquêtes aan. Wanneer een bedrijf door middel van een steekproef is geselecteerd voor een enquête, wordt de kans dat het bedrijf in datzelfde jaar nogmaals wordt opgenomen in een steekproef voor een andere enquête sterk verkleind.

3. Toezicht op het vermijden van mededinging

Super Collect heeft in vervolg op zijn eerdere juridische activiteiten tegen het CBS over de exploitatie van de Blaise software (software voor de inrichting en verwerking van vragenlijsten) een kort geding aangespannen. De inzet is dat het CBS met de exploitatie van Blaise stopt. Daarnaast wordt een schadevergoeding geëist. Eind november heeft het CBS de dupliek ingediend bij de rechtbank. Waarschijnlijk zal begin 2007 de behandeling van de zaak plaats vinden.

De organisatorische inbedding van het Blaise-project is op dit moment binnen het CBS onderwerp van nader onderzoek. Daarbij wordt gekeken naar financiële en juridische aspecten.

4. Toezicht op toegang tot microdata

Volgens artikel 41 van de CBS-wet is de toegang tot microdata van het CBS beperkt tot bepaalde groepen instellingen: wetenschappelijke instituten, de planbureaus en statistische instellingen van de EU (-landen). Daarbij is er de mogelijkheid voor "onderzoeksafdelingen van ministeries en andere diensten, organisaties en instellingen, voor zover daartoe instemming van de CCS is verkregen", om ook toegang te verkrijgen.

Daarvoor dient een dergelijke instelling een verzoek in bij de directeur-generaal van de statistiek. Als naar zijn mening de aanvrager daarvoor in de termen valt, leidt hij het verzoek door naar de CCS. De CCS heeft in 1997 criteria ontwikkeld waaraan de aanvrager in dat geval moet voldoen. Deze betreffen in het bijzonder de onafhankelijkheid van de aanvrager van administratieve instanties en het openbaar maken van de uitkomsten van het onderzoek waarvoor de microdata worden gebruikt. Als daaraan wordt voldaan kan de CCS de DG machtigen microdata onder de gebruikelijke contractuele voorwaarden ter beschikking te stellen.

Bij besluit van de CCS van 10 oktober 2003 zijn de voorzitter en de secretaris gezamenlijk gemandateerd om de DG die machtiging te verlenen.

In 2006 is door de DG negen keer een machtiging gevraagd aan de CCS. Zeven keer is een machtiging verleend. Twee aanvragen zijn nog in behandeling bij het CBS. De machtigingen betroffen twee particuliere onderzoeksbureaus met opdrachten van de rijksoverheid, twee universitair gelieerde onderzoeksinstituten, een onderzoeksafdeling van een gemeente, en twee keer een onderzoeksafdeling als statistische enclave bij een departement en een zelfstandig bestuursorgaan.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

Drie aanvragen zijn niet door de directeur-generaal aan de CCS voorgelegd. Bij intern onderzoek bleek dat de betreffende instanties niet aan de criteria voldeden. De functionaris Gegevensbescherming adviseerde daarom negatief. Het betreft een hogeschool en twee medische instellingen.

De CCS acht het bieden van de mogelijkheid aan derden om microdata van het CBS te gebruiken voor onderzoek van grote betekenis, zowel wat betreft de efficiency van het datagebruik als wat betreft de inhoudelijk/wetenschappelijke mogelijkheden. Zij zal in 2007 de criteria voor het verlenen van machtigingen evalueren. Deze zijn in 1992 opgesteld en de technische en inhoudelijke ontwikkelingen hebben sindsdien niet stilgestaan. Steeds meer instellingen uiten hun behoefte aan het gebruik van CBS-microdata. De evaluatie valt samen met de voorbereidingen binnen het CBS voor een nieuwe strategie waarbij ook wordt ingegaan op het gebruik van microdata en de relatie met gebruikers.

Eén van de speerpunten van het Meerjarenprogramma is het beter toegankelijk maken van de microdata van het CBS. In 2006 is daartoe de centrale positie van het Centrum voor Beleidsstatistiek verder geformaliseerd. Voor de externe gebruikers is daarmee één toegang tot alle microdata gecreëerd, wat de duidelijkheid bevordert. De versnippering over het CBS in zowel beleid als uitvoering is daarmee opgeheven. De communicatie over de toegang tot microdata via het internet en anderszins is gestroomlijnd. Op de *website* van het CBS zijn daarvoor de nodige voorzieningen getroffen.

In 2005 is een *pilot* begonnen voor *remote access* tot de microdata van het CBS. In de loop van 2006 bleek dat deze *pilot* succesvol was. De CCS is daarover geïnformeerd. De pilot is daarom omgezet in een structurele aanpak. Nu kunnen meer gebruikers op afstand de microdata van het CBS analyseren. Er zijn al overeenkomsten gesloten met een aantal instanties om via *remote access* de microdata van het CBS nader te analyseren.

5. Bevorderen van de statistische informatievoorziening van rijkswege

De invulling van deze taak moet mede mogelijk gemaakt worden door de uitvoering van artikel 27 van de wet waarin 'onze ministers' worden verplicht de CCS te horen, voorafgaand aan de instelling van nieuw of gewijzigd onderzoek. Aan het niet voldoen aan deze verplichting is geen sanctie verbonden.

Ook in 2006 heeft geen enkel departement een nieuw of gewijzigd onderzoek gemeld. Het lijkt niet wenselijk of nuttig de departementen nogmaals, zoals in het verleden een aantal keren is gebeurd, te wijzen op deze passage in de wet. In plaats daarvan werkt het CBS van zijn kant aan betere contacten met de departementen en het aangaan van samenwerkingsverbanden voor de realisatie van statistische output. De grotere klantgericht van het CBS en de bekendheid met zijn activiteiten bij de departementen zal ertoe leiden dat deze bij het opstarten en aanpassen van onderzoek eerder contact opnemen met het CBS. Daarnaast wordt vanuit de optiek van *shared services* meer op samenwerking met de departementen ingezet ten behoeve van een efficiëntere rijksoverheid.

In haar vergadering van december 2006 heeft de CCS besloten zich per brief te richten tot de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Aanleiding was een presentatie in de vergadering over de voortgang van het MJP speerpunt Zorg. Daarbij bleek dat de bestaande internationale classificatie van ziekten (*International Classification of Diseases - ICD*) bij de invoering van de Diagnose-BehandelCombinaties niet meer verplicht hoeft te worden opgenomen door de ziekenhuizen in de dataset ten behoeve van de statistieken. Dit terwijl deze classificatie nationaal en internationaal wordt gebruikt voor de samenstelling van vergelijkbare statistieken. Het CBS en het RIVM hebben herhaaldelijk aangedrongen op het continueren van de ICD-gebaseerde ziekenhuisregistratie. Het loslaten daarvan betekent een aanzienlijke vermindering van de waarde van de (internationale) statistische informatie op dit terrein. Het verplicht stellen van de ICD betekent geen verhoging van de administratieve lasten.

Uit de jaarplannen 2006 en 2007 en het jaarverslag 2006 van het CBS blijkt dat het CBS in tal van samenwerkingsverbanden met departementen, planbureaus en wetenschappelijke en onderzoeksinstellingen participeert.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

Het CBS en de CCS bevorderen de relevantie, volledigheid en nauwkeurigheid van de statistische informatievoorziening door het statistische programma van het CBS zo breed en relevant mogelijk in te richten. Daarvoor onderhoudt de directeur-generaal van de statistiek op diverse manieren contact met gebruikers. Met adviesraden voor de directeurs en de directeur-generaal is voorzien in een reguliere advisering van het CBS door 'praktijk, beleid en wetenschap' over de invulling van het statistische programma. Daarnaast zijn er regelmatig gesprekken hierover van leden van de RvB of directeurs met de leiding van departementen en andere grote gebruikers.

Ten slotte kunnen ook hier de activiteiten met betrekking tot de beschikbaarheid en toegankelijkheid van microdata en de overige activiteiten van het Centrum voor Beleidsstatistiek worden genoemd. Steeds meer departementen en anderen maken op enige manier gebruik van de diensten van dit centrum.

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

V ORGANISATIE CCS EN PERSONALIA

1. Algemeen

In 2005 heeft de Algemene Rekenkamer een onderzoek gedaan naar verantwoording en toezicht bij rechtspersonen met een wettelijke taak en hun moederdepartement. Ook het CBS, de CCS en het ministerie van EZ zijn daarvoor benaderd. Bij het CBS werd ook een verdiepend onderzoek uitgevoerd. In oktober 2006 kwam het rapport van de Algemene Rekenkamer (ARk) uit. De ARk is over het algemeen positief over de wijze waarop EZ, CBS en CCS hun relatie hebben vorm gegeven. Na een gezamenlijke reactie van EZ, CBS en CCS op de rapportage heeft de ARk als een van zijn conclusies echter aangegeven dat de CCS zowel een toezichthoudende als besturende taak heeft en dat deze constructie niet zijn voorkeur heeft. Hij geeft aan dat een formele scheiding van taken van de CCS bij een volgende evaluatie van de CBS-wet zou kunnen worden meegenomen. Het standpunt van EZ, CBS en CCS blijft echter onveranderd dat de onafhankelijke positie van de CCS ten opzichte van het CBS adequaat geborgd is in de CBS-wet.

2. Organisatie en informatievoorziening

Ten behoeve van haar vergaderingen en die van het *Audit Committee* stellen de voorzitter en secretaris van de CCS in overleg met de directeur-generaal van de statistiek een agenda op. Voor een deel is de agenda gebaseerd op de jaaragenda van de CCS, waarin rekening is gehouden met de wettelijke data van aanlevering door de DG aan de CCS en door de CCS aan de minister.

Om haar taak te kunnen uitoefenen krijgt de CCS gevraagd en ongevraagd informatie van de directeur-generaal. Op het terrein van de bedrijfsvoering heeft de CCS een *Audit Committee* ingesteld. Dit heeft tot taak om besluitvorming van de CCS op het genoemde terrein voor te bereiden. Stukken als begroting, managementrapportages en de jaarrekening worden eerst door de directeur-generaal met het *Audit Committee* besproken, veelal in aanwezigheid van de externe accountant, alvorens voor de plenaire vergadering te worden geagendeerd. In het *Audit Committee* hebben leden van de CCS zitting die bij uitstek deskundig zijn op dit terrein. Tijdens de vergaderingen zijn behalve de externe accountant, ook andere externe adviseurs of medewerkers van het CBS aanwezig ter toelichting van de stukken. Ten slotte beschikt de CCS over een eigen budget om zo nodig specifieke onderzoeken en audits te laten uitvoeren.

De reguliere informatie aan de CCS en het *Audit Committee* bestaat op de eerste plaats uit managementinformatie van het CBS. De kwartaalrapportages van het CBS worden in het *Audit Committee* en de plenaire vergaderingen besproken. Belangrijk zijn ook de prestatie-indicatoren met streefwaarden die door de CCS zijn vastgesteld op terreinen als realisatie van het programma, kwaliteit van de uitvoering, output, financiën en personeel, klanttevredenheid. Daarnaast betreft het informatie over de voortgang van de uitvoering van het onderhoudsplan financieel beheer, de halfjaarrapportage voor EZ, jaarlijks de managementletter en het verslag van de accountant, de jaarrekening en de begroting. Daarbij kan de Commissie om specifieke informatie vragen.

Belangrijke onderwerpen in de vergaderingen, naast de bovengenoemde, in 2006 waren procesvernieuwing (masterplan), personeelsbeleid en HRM, Jaarplan en begroting 2007.

Onderwerpen die verder nog aan de orde kwamen, zijn:

- Kwaliteit raming economische groei
- Uitkomsten van het overleg van de DG met de departementen
- Bijdrage aan de EZ-begroting 2007 en EZ-jaarverslag 2005
- CBS imago-onderzoek
- Vernieuwing van de prestatie-indicatoren vanaf 2007

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

- Speerpunten meerjarenprogramma
- Nieuwe strategie en meerjarenprogramma
- Toegang tot microdata
- EU *code of practice*
- CCS bestuurlijke taken.

Ten slotte zijn in 2006 drie keer Schriftelijke mededelingen van de directeur-generaal verspreid, waarin aandacht wordt besteed aan ontwikkelingen in de statistiek, de organisatie en de contacten met derden die niet in de vergaderingen aan de orde konden komen maar wel relevant zijn als achtergrondinformatie.

De Commissie heeft in 2006 vier keer voltallig vergaderd en het *Audit Committee* vijf keer. De voorzitter heeft nog diverse gesprekken gevoerd met de directeur-generaal en met vertegenwoordigers van het ministerie van EZ.

3. Procedures

Op 16 januari 2004 zijn door de secretaris-generaal van het ministerie van EZ, de directeur-generaal van de statistiek en de voorzitter van de CCS Sturingsafspraken ondertekend. Daarin werd op basis van de Wet op het Centraal bureau voor de statistiek en de Memorie van Toelichting de sturingsrelatie tussen de partijen vastgelegd. Evaluatie van deze afspraken werd voorzien vóór januari 2006.

Eind 2005 is het overleg tussen vertegenwoordigers van het ministerie van EZ, het CBS en de CCS over de aanpassing van de Sturingsafspraken afgerond. De vernieuwde afspraken zijn door de drie partijen op 16 maart 2006 ondertekend.

Vanuit de CCS is in het najaar van 2006 een klankbordgroep samengesteld die nader betrokken wordt bij de opstelling van een nieuwe strategie en een nieuw Meerjarenprogramma van het CBS. Daarvan maken mevrouw Van Doorne-Huiskes en de heren Hogeweg en Sterks deel uit.

In de maartvergadering van de CCS is een regeling vastgesteld voor de omgang met potentieel strijdige belangen. Deze is gebaseerd op de Code goed bestuur uitvoeringsorganisaties van de Handvestgroep. De regeling is gemeld aan de minister van EZ die daarmee heeft ingestemd. Tijdens twee vergaderingen zijn twee voorgenomen opdrachten van het CBS aan Het Expertisecentrum goedgekeurd door de CCS. Daarbij is de genoemde regeling nageleefd.

4. Personalialia

Per 1 juli 2006 heeft de minister van EZ een nieuw lid benoemd, namelijk de heer prof. dr. J.T.M. van der Zee. Daarmee is het aantal leden weer op negen gekomen. De samenstelling van de CCS is per maart 2007:

mr. J.N. van Lunteren, voorzitter (voorzitter *Audit Committee*); adviseur Het Expertise Centrum; vice-voorzitter Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
mw. prof. dr. A. van Doorne-Huiskes; emeritus hoogleraar Sociologie aan de Universiteit van Utrecht; zelfstandig adviseur
dr. J.J. van Duijn (lid *Audit Committee*); voormalig lid Raad van bestuur Robeco
drs. G.J. Hogeweg, adviseur van de directie van de Europese Centrale Bank
J.M.A. van Huut RA (lid *Audit Committee*); bestuursvoorzitter Mazars Paardekooper Hoffman
drs. M.B.G.M. Oostendorp (lid *Audit Committee*); directeur-generaal ABN-AMRO bank
mw. dr. P.C. Plooi-Van Gorsel; voormalig lid Europees parlement; zelfstandig adviseur
prof. dr. C.G.M. Sterks, hoogleraar Economie aan de Universiteit van Groningen

CCS

CENTRALE COMMISSIE VOOR DE STATISTIEK

prof. dr. J.T.M. van der Zee, partner en directeur ATOS consulting; hoogleraar *Businesstransformation and IT* aan de Universiteit van Tilburg

Op 22 december 2004 heeft de minister van EZ de schadeloosstelling voor de leden van de CCS vastgesteld. De gezamenlijke schadeloosstelling van de negen leden van de CCS over 2006 bedroeg € 90 100 inclusief onkostenvergoedingen en exclusief BTW. De schadeloosstellingen komen ten laste van het budget van het CBS.

Zie ook: [www.CBS.nl/over het CBS/Centrale Commissie voor de Statistiek](http://www.CBS.nl/over_het_CBS/Centrale_Commissie_voor_de_Statistiek)